

CREȘTINISMUL

Creștinismul este o religie universală, cu vechime bimilenară, construită pe temeiul credinței în Iisus Christos, ca fiu și mesager al lui Dumnezeu, trimis pe pământ în vederea răscumpărării omenirii din captivitatea păcatului original al cuplului Adam și Eva, precum și a mântuirii omenirii. Apărut în sec.I d.Hr. în Palestina și acceptat de unii evrei din diaspora, apoi atrăgând prozeliti dintre cei de alte religii, creștinismul se dezvoltă repede, de la forma sa inițială de sectă iudeo-creștină, la o religie autonomă, sprijinită pe miturile cuprinse în textele epice din *Evangelii* și din *Faptele Apostolor* și consolidată teologic prin *Epistolele* apostolului Pavel și în *Epistolele sobornicești* ale apostolului Ioan, răspândită apoi în cuprinsul Imperiului Roman chiar în sec.I, constituindu-se într-o comunitate de adepti, numită *Biserica creștină*, care se consideră "*trupul lui Christos*", iar după sfârșitul evului mediu invadând lumea, astfel că azi (potrivit unor statistici formale) ar însuma peste un miliard de credincioși. Creștinismul a avut nevoie de câteva secole pentru a-și elabora doctrina; credința creștină e definită abia de conciliul IV ecumenic (Calcedonia, 451), prin formularea *crezului* ,care stabilește esența ei; această esență rezidă în: acceptarea misiunii de mântuitor a lui Iisus Christos, calității lui de fiu al lui Dumnezeu, născut din Fecioara Maria, deci de Dumnezeu și de om în același timp, "*monogen, în două naturi, fără confuzie nici schimbare, fără diviziune nici separație*".

Iisus Christos este considerat nu un semizeu, ci întruparea Logosului divin, o față a Absolutului, a esenței divine unice. Iisus Christos/ Iisus Hristos este întemeietorul și figura centrală a creștinismului. Numele de Iisus este forma geacă a lui Ioșua (care înseamnă "*Mântuitorul*" sau "*Domnul care mântuie*"). A fost numit și Iisus din Nazaret. Hristos este echivalentul gerc al ebraicului "*Messiah* ", "*Unsul lui Dumnezeu*", titlu ce se referă la originea și misiunea divină a lui Iisus. Întemeietorul tradițional, ca Dumnezeu întrupat, al creștinismului și strania figură-cheie a religiei creștine, personaj mitologic enigmatic și paradoxal, socotit și om și divinitate, presupusă personalitate istorică, necertificată însă direct de nici un document autentic, cu o biografie construită fluctuant, inconsecvent, în 4 variante canonice (în cele 4 evanghelii) din Noul Testament și în câteva evanghelii apocrife.

După conceptul hagiografic esențial, Iisus s-a născut în localitatea palestiniană Nazaret, din Feciora Maria, necunoscută de bărbat, logodnica dulgherului Iosif, zămisbind spiritual de la Sfântul Duh, după ce fusese anunțată prin bunăvestire de Îngerul Gabriel. Născut într-o iesle, întâmpinat de trei magi orientali, supus ritualului tradițional al circumciziei (iar îndeplinirea acestui ritual e considerată de teologia creștină o dovadă exemplară a întrupării omeneste autentice – în Dumnezeu-Fiul), își petrece o copilărie precoce între familie și templu, dispare misterios până la vârsta de 30 de ani când, reapărut este botezat în apa Iordanului, apoi începe să-și predice învățătura, să facă miracole (vindecări de boli, învieri de morți, exorcisme, înmulțirea pîinilor și peștelui pentru masa mulțimii, schimbarea apei în vin la nunta din Cana Galileii), rostește mai multe parabole doctrinare, apoi e trădat de unul din cei 12 discipoli: Iuda, arestat, judecat de procurorul roman Pontius Pilatus, la instigația castei sacerdotale evreești din provincia romană Iudeea, e condamnat la moarte, și răstignit pe o cruce pe care și-o poartă singur pe muntele Golgota într-o zi de vineri (14 sau 15 nisan a anului 33 d. Hr), unde moare, suferind omeneste, dar învie după 3 zile, reapărându-le discipolilor schimbat la față și, după 40 de zile de la înviere, se înalță la cer.

Având ca punct de plecare o ipocrizare și spiritualizare a speranței mesianice iudee, noua religie înglobează apoi elemente ale cultelor și religiilor orientale, ale filozofiei elene și ale utopiilor sociale elenistice. Proclamând programatic egalitatea și fraternitatea, speranța de mântuire într-o nouă viață, după moarte, creștinismul este îmbrățișat la început de păturile sociale cele mai dezmoștenite ale imperiului, sclavi, liberti, sărăcimea urbană, mai puțin rurală. Până în vremea împăratului Nero noua religie este confundată cu cea iudaică în sânul căreia luase naștere. Din acest moment, creștinismului i se retrag privilegiile religioase și juridice acordate iudaismului. Datorită monoteismului intransigent, morelei sale distincte, completei respingeri a panteonului tradițional roman și a cultului imperial, noua religie se afirmă ca un corpus doctrinar distinct în Imperiu Roman. Nerecunoscut oficial în primele trei secole de existență, creștinismul este practicat ilicit, adeptii săi fiind tolerați sau persecutați de autorități. În primul veac de la apariție noua religie se răspândește în Egipt, Siria, Fenicia, Asia Mică, apoi în Africa de Nord și numai foarte lent în provinciile europene; la Roma i-a ființat din vremea împăratului Claudius (41-54) o comunitate creștină. În cursul sec.II d.Hr., creștinismul își clarifică doctrina, își cristalizează propriile norme, delimitându-se net de religiile mistice elenistice, și începe confruntarea cu celelalte culte. Criza generală a societății romane de la

sfârșitul sec.II și din sec.III, destrămarea vechilor culte politeiste, faptul că noua religie se adresează fără discriminare mozaicului de popoare care alcătuiau imperiul, simplitatea cultului și a mesajului său, reprezintă tot atâtea elemente care înlesnesc transformarea creștinismului într-o religie universală. În sec.I-II noua doctrină este persecutată în mod izolat, în sec.III are loc confruntarea deschisă între statul roman și religia ilicită care este acum supusă unor prigoane sistematice în vremea împăraților Decius, Valerian, Dioclețian, Galeriu.

La Roma, Constantin cel Mare desființează cohortele pretoniene și inițiază o politică favorabilă creștinilor. În urma întrevederii dintre Constantin cel Mare și Licinius de la Mediolanum (febr.-mart. 313) este pronunțat "*Edictul de la Miland*", prin care creștinismul devine o religie egală în drepturi cu celelalte culte din stat.

După 320 d.Hr., în condițiile adâncirii contradicțiilor dintre cei doi împărați, Licinius, sprijinit de cercurile păgâne din Orient, inițiază o politică anticreștină, în timp ce Constantin cel Mare se apropie tot mai mult de pozițiile bisericii creștine.

După moartea lui Licidius la Tesalonic, imperiul este reunificat și supus autorității unui unic împărat, situație nemaîntâlnită din 285 d.Hr.. Constantin cel Mare, care se revendică alesul pe pământ al divinității unice, abandonează politeismul tetrarhiei în favoarea monoteismului creștin, care devine fundamentul ideologic al monarhiei despotice.

Pe plan religios, Constantin cel Mare intervine în conflictele cristologice luând poziție împotriva schismelor și erezilor, urmărind unitatea bisericii, important factor de sprijin al statului.

În 325 d.Hr. are loc la Niceea, convocat din inițiativa lui Constantin cel Mare, primul conciliu ecumenic al bisericii creștine, care pune bazele dogmatice și canonice ale noii religii. Constantin moare la Nicomedia, în drum spre granița răsăriteană a imperiului, unde izbucnise un nou război cu Imperiul Sasanid (22 mai 337). Pe patul de moarte este botezat în religia creștină de către episcopul Eusebios.

În 392 împăratul Teodosiu I interzice toate cultele păgâne, decretând creștinismul ca unica religie a Imperiului Roman.

Biserica creștină este o instituție concretă, cu statut juridic și cu istorie politică; ea se consideră trupul mistic al lui Iisus Christos și își asumă sarcina de a propaga învățătura acestuia, ca întemeietor al ei; în acest cadru, afirmă a avea un rol matern și pedagogic față de credincioși (fiind, într-o formulare catolică, *mater et magistra*).